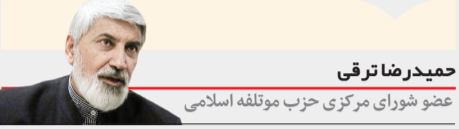

نگاه

۳ مقطع از حیات سیاسی محمدنبی حبیبی
منادی وحدت

حمیدرضا ترکی

عضو شورای مرکزی حزب مؤتلفه اسلامی

دوران زندگی مرحوم آقای حبیبی را می‌توان به سه مقطع تقسیم کرد؛ یکی مقطع قبل از انقلاب است، حدود سال ۴۱ و مبارزاتی که حضرت امام (ره) شروع کردند. آقای حبیبی در آن مقطع دوران تحصیلی و سپس دانشجویی را می‌گذراندند و از آنجا که اصالتاً ورامینی بودند، در همان فضا با نهضت ۱۵ خرداد همراه شدند.

در دوران تبعید امام، آقای حبیبی برای ادامه تحصیل به تهران می‌آید و در کنار تحصیل به مبارزات انقلابی ادامه می‌دهد. مسجد آیت‌الله کاشانی در محله پانمانر تهران محل فعالیت‌های او و جمعی از انقلابیون بود و هنوز بسیاری از فعالان سیاسی خاطرات اقدامات وی در آن ایام را به یاد دارند. مقطع دوم دوران بعد از انقلاب و حضور در دستگاه‌های اجرایی است. به سبب فعالیت‌های پیش از انقلاب، وی از جمله کسانی است که برای ساختن نظام جدید دست‌باز می‌شود، از این رو در همان روزهای ابتدایی عازم کرمان و معاونت سیاسی استانداری آنجا و بعد به مرور وارد مسئولیت‌های دیگر می‌شود.

حضور در استانداری فارس و حل‌وفصل درگیری بین خوانین منطقه با نظام، حضور در استانداری خراسان در ایام جنگ تحمیلی و بعد از آن فعالیت در وزارت بازرگانی از جمله مقاطعی است که دبیرکل فقید مؤتلفه اسلامی توانست کارنامه اجرایی قابل توجهی از خود به جا بگذارد. در نهایت وی عازم تهران می‌شود و در مهم‌ترین مقطع فعالیت اجرایی مسئولیت استانداری و شهرداری تهران را برعهده می‌گیرد. وی در این ایام از پایه‌گذاران مترو تهران بوده و هم‌اکنون نتیجه پروژه‌ای که سال‌ها پیش وی در تهران کلید زد، کاملاً قابل مشاهده است. حضور در سازمان هواپیمایی کشوری از دیگر تجارب اجرایی وی به شمار می‌رفت و مسئولیت در بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی هم پایان‌دهنده دوران مسئولیت‌های اجرایی وی بود.

در کنار این باید گفت مرحوم حبیبی در دوران مسئولیت اجرایی هیچ‌گاه مواضع حزبی خود را با امور اجرایی خلط نمی‌کرد، چرا که بنده به یاد دارم در زمانی که ایشان استاندار خراسان بودند، ما در حزب جمهوری بودیم. در آن ایام همراه مرحوم شهید هاشمی‌نژاد و مرحوم آیت‌الله طبرسی، از ایشان برای تبادل نظر پیرامون مسئولیت‌های اجرایی در سطح استان دعوت کردیم. صحبتی که ایشان آنجا در مقام استانداری انجام داد، این بود که من امروز نماینده دولت هستم و نمی‌توانم حزبی فکر و عمل کنم. باید آنچه دولت (مرحوم آیت‌الله مهدوی کنی) بیان می‌کند باشم و معتقدم حزب را در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی نباید درگیر کنم.

محمدنبی حبیبی سوای فعالیت‌های سیاسی و اجرایی، فعالیت‌های فرهنگی گسترده‌ای هم داشت که از آن جمله می‌توان به حضور در بنیاد غدیر از زمان مرحوم آیت‌الله خزعلی اشاره کرد. سومین مقطع از حیات سیاسی مرحوم آقای حبیبی دوره‌ای حدوداً ۲۰ ساله است؛ زمانی که وی با تأکید مرحوم عسکروالادی به دبیرکل حزب مؤتلفه منصوب شد. در این دوران نوع نگاه وی به سیاست مورد توجه است. در طول این دوران یکی از اقدامات اساسی و استراتژیک وی تلاش در جهت وحدت و انسجام بین نیروهای انقلاب و اصولگراست. حفظ پیوند اصولگرایان با روحانیت به‌ویژه جامعه مدرسین از جمله محورهای نظرات سیاسی او به شمار می‌رود و علاوه بر آن تلاش برای ارتقای «برنامه محوری» ازجمله اقداماتش در دوران حضور در حزب بود. از طرف دیگر باید اشاره کرد که خستگی ناپذیری و کار تمام‌وقت در کنار تואضع و پرهیز از تشریفات و اشرافی‌گری و ولخرجی در مدیریت، ساده‌زیستی همراه با تقوا، روحیه مشورت‌پذیری و کار جمعی و تبعیت تشکیلاتی از ویژگی‌های خاص مرحوم آقای حبیبی بود که همه همکاران وی به آن معتقدند. در سال‌های اخیر موضع‌گیری‌های منظم هفتگی که با مشورت یک تیم کارشناسی درون حزب مؤتلفه انجام می‌شد طبیعتاً از پختگی لازم و مبانی علمی کافی و لازم‌برخوردار بود، بیانگر اشراف وی به موضوعات مختلف سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بود که چون با منطق و انصاف در نقد همراه بود، هیچ‌گاه چهره سیاه‌نمایی به خود نگرفت و از این‌رو به‌عنوان یک منتقد منصف شناخته می‌شد.

در تشکیلات اما ایشان با وجود اینکه از جایگاه دبیرکل برخوردار بود، اولاً تبعیت تشکیلاتی قوی‌ای داشت و سعی می‌کرد آنچه را که تصمیم جمع و شورای مرکزی است، دنبال کند و به هیچ‌وجه نقطه‌نظر شخصی خود را به‌عنوان دبیرکل اعمال نکند. همین مساله موجب می‌شد گاهی مواقع موضعی را اتخاذ کند که قلباً به آن موافق نباشد، ولی چون وظیفه تشکیلاتی بود، با سعه صدر آن را ابراز می‌کرد. مرحوم حبیبی سعی بر این داشت که حزب محور وحدت و تقویت‌کننده اتحاد بین اصولگرایان باشد، لذا از هرگونه تک‌روی در اصولگرایان و نیروهای انقلابی پرهیز می‌کرد و در مذاکرات وحدت سعه صدر بالایی داشت و این‌بیتی تعصبات تشکیلاتی بر ذهن وی حاکم نبود، لذا همین مساله موجب می‌شد نوعاً در جلسات و محافلی که در جهت وحدت نیروهای اصولگرا مطرح می‌شود، ایشان بتوانند موثر واقع‌شود و اقبال نسبت به نقطه‌نظر ایشان در حرکت منسجم اصولگرایان وجود داشته باشد.

نبی حبیبی دبیرکل مؤتلفه اسلامی دار فانی را وداع گفت

منادی وحدت و تحزب

البته گمانه‌زنی‌هایی هم در مورد آینده مؤتلفه اسلامی به گوش می‌رسد و برخی مصطفی میرسلیم را گزینه بعدی دبیرکل می‌دانند و برخی دیگر محمدعلی امانی. مراسم تشییع پیکر آن مرحوم پنجشنبه ۱۱ بهمن ساعت ۱۱ صبح از مسجد امام صادق (ع) واقع در میدان فلسطین تهران برگزار می‌گردد. فرهیختگان، به‌مناسبت درگذشت محمدنبی حبیبی در گفت‌وگو با چهره‌های سیاسی سیره و حیات سیاسی وی را مورد بررسی قرار داده است که در ادامه از نظر می‌گذرد.

پس از مرحوم حبیب‌الله عسکروالادی در سال ۱۳۸۲ به دبیرکل مؤتلفه اسلامی برگزیده شد و تا پایان عمر در این جایگاه حضور داشت. در این جایگاه نیز او نقش فعالی در چندین و چند انتخابات مجلس و ریاست جمهوری داشت و هر بار که بحث وحدت اصولگرایان بود، نام او هم به میان می‌آمد. برحسب اتفاق، حبیبی سومین فردی است که پس از مرحوم اعتمادیان و مرحوم مهرآیین از حزب مؤتلفه اصلی طی یک هفته گذشته دعوت حق را لبیک می‌گوید و به دیار باقی می‌شتابد. از روز گذشته در محافل سیاسی

یکی از روستاهای ورامین متولد شد و در دوران نوجوانی به نهضت امام (ره) پیوست. بعدها از دانشگاه تهران فوق‌لیسانس جامعه‌شناسی گرفت و فعالیت‌های سیاسی خود را در سطوح بالاتری ادامه داد. زمانی که انقلاب پیروز شد، در زمره فعالان سیاسی وقت وارد دستگاه‌های اجرایی شد و تا دهه ۷۰ در دولت‌های مختلف خدمت کرد. استانداری فارس، خراسان و تهران را تجربه کرد و چهار سال نیز شهردار تهران بود. بعد از این ایام فعالیت‌های سیاسی خود را در بالاترین سطح در حزب مؤتلفه پی گرفت و

فرهیختگان مواضع سیاسی و نظرات دبیرکل فقید حزب مؤتلفه اسلامی همچنان تیترو رسانه‌ها بود که ناگهان خبر درگذشت او مخابره شد. محمدنبی حبیبی که ۷۳ سالگی را می‌گذراند تا آخرین لحظات عمر خود دست از تلاش و فعالیت نکشید، همکاران او در مؤتلفه می‌گویند دوشنبه گذشته را با چندین جلسه سیاسی پشت‌سر گذاشته و شامگاه برای برگزاری مراسم عزاداری فاطمیه به منزل مراجعت کرده و دقایقی پس از پایان مراسم عزاداری تسلیم تقدیر الهی شد و درگذشت. حبیبی ۲۸ آذر ۱۳۲۴ در

اسدالله بادامچیان در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

سال‌ها مدیر بود ولی برای تامین هزینه ازدواج فرزندانش خانه‌اش را فروخت

آستان قدس رضوی را داشت، خیلی خدمت کرد.

خدمات در شهرداری تهران

در سال ۶۲ به واسطه جنگ تحمیلی، آستان تهران درگیر سختی و مشکلات فراوانی بود. در آن دوران (از سال ۶۲ تا ۶۶) در شهرداری تهران چهار سال شهردار متدین، عاقل و فهیمیده‌ای (مرحوم حبیبی) بر سر کار بود که یکی از اقداماتش این بود که بی‌آنکه درگیری و سرکوبی داشته باشد، دست‌فروش‌ها و کیوسک‌هایی را که از پیش از انقلاب در اختیار اراذل و اوباش و ضدانقلاب قرار گرفته بود که علاوه بر مزاحمت‌های مختلف برای مردم، محل فساد و قاچاق مواد مخدر شده بود، به دقیق‌ترین شکل ممکن سامان داد. در دورانی که ایشان شهردار بود، یک مشکل بزرگ در تهران به چشم نمی‌خورد.

مرحوم حبیبی پایه‌های طرح‌های اساسی را در شهرداری بنیان گذاری کرد. اجرای طرح پروژه مترو به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های ایشان بود و مترو و گسترش حمل‌ونقل عمومی از دوره مسئولیت ایشان کلید خورد. او طرح جمع‌آوری زباله در شب بود. تا قبل از آن زباله‌ها روزانه جمع‌آوری می‌شد. ایشان گفت من می‌خواستم به این قشر زحمتکش جامعه حقوق بیشتری بدهم، ولی ضوابط حقوقی اجازه نمی‌داد. از این جهت، هم از فضای خلوت شهر در شب استفاده کردیم، هم با توجه به ساعت کاری، حقوق رفتگران را افزایش دادیم. از طرف دیگر فرصت روز هم می‌توانست محل درآمدی برای آنها باشد. در آن دوران کارهای ارزشمند بسیاری انجام شد.

مرحوم حبیبی در زمان شهرداری‌اش، هر پنجشنبه از طریق برنامه رادیو با مردم صحبت می‌کرد. در واقع مسائل و امورها به صورت شفاف برای مردم بازگو و با همکاری مردم کار می‌کرد. مناسفانه وزیر وقت کشور، باندی حرکت می‌کرد و بعد از چهار سال می‌خواست ایشان نباشد. آقای حبیبی به او تاکید کرده بود که برای من فرقی ندارد که باشم یا نباشم، اگر تکلیف بود می‌ایستم و اگر

اسدالله بادامچیان، عضو شورای مرکزی حزب مؤتلفه، از جمله چهره‌های نزدیک به مرحوم محمدنبی حبیبی است که علاوه بر سابقه سال‌ها فعالیت حزبی، سابقه سال‌ها رفاقت را نیز با هم داشته و به اصطلاح رفیق گرمابه و گلستان هم بودند. بادامچیان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درخصوص نحوه فوت مرحوم حبیبی گفت: «دوشنبه‌شب در حزب، نماز اول وقت به امامت جماعت ایشان برگزار شد و بعد در اتاق دربار ضرورت همراهی مؤتلفه با درد مردم در حال حاضر به دور از جناح‌بازی بحث کردیم، بعد ایشان گفتند من روضه دارم و به منزل رفتند. مراسم عزاداری حضرت زهرا(س) بود و تمام که شد، ایشان بر صندلی نشسته و در حال صحبت با خانواده بودند که سکتة کردند و فوت شدند. آنچه در ادامه می‌آید، روایت این عضو شورای مرکزی مؤتلفه از زندگی مرحوم حبیبی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» است.

کارنامه استانداری

آقای حبیبی یک رجل مذهبی و سیاسی صادق، خدوم، پرکار و دلسوز مردم بود. از قبل از پیروزی انقلاب اگرچه به صورت رسمی جزء تشکیلات مؤتلفه نبود، ولی در بخش‌ها و تشکل‌های دانشجویی با ما همراهی داشت. آن زمان ایشان بیست و چند سال بیشتر نداشت و در صحنه‌های مختلف انقلاب بسیار پرشور و فعال بود. بعد از پیروزی انقلاب هم وارد فعالیت‌های گوناگون انقلابی شد و به‌سرعت در اثر استعداد و فعالیت‌هایی که داشت، در کرمان با جمع دوستان مهندسی که با هم کار می‌کردند، به معاونت استانی کرمان رفت. در آستان کرمان ایشان درخشید و توانست مجموعه‌ای از مدیریت قوی را نمایان کند. بعد از آن هم در سه استانداری حضور داشت؛ یعنی استانداری تهران، خراسان بزرگ و فارس را عهده‌دار بود.

مرحوم حبیبی در سمت استانداری هر سه استان درخشید. با اینکه مشکلات زیادی داشت؛ مثلاً استانداری فارس برای زمانی بود که فتنه برخی از عناصر همانند قشقای‌ها و خان‌ها صورت گرفته بود و اختلاف نظر هم وجود داشت. ایشان در وزارت کشور با همراهی آیت‌الله مهدوی کنی، وزیر وقت کشور و رئیس کمیته‌های انقلاب اسلامی، برنامه‌های بسیار خوبی را پیاده کرد، تا آنجا که به‌عنوان مثال درگیری‌ها و مشکلات استان فارس به تدبیر ایشان با کمترین معضل و درگیری حل شد. اگرچه اختلافات در حل این مشکل زیاد نبود و برخی اختلاف نظرها تا آنجا پیش رفت که آقای حبیبی به امام گفت من آنجا استاندار شما هستم، برخی می‌گویند ما باید با گلوله با اینها مقابله کنیم، ولی من مخالف هستم و معتقدم باید مردم را از طرف اینها پرانگنه کرده و اینها را منزوی کنیم تا اصل توطئه علاج شود. امام فرمودند شما راه خود را بروید. مرحوم حبیبی در استان فارس نقش بسیار مهمی داشت. ایشان انسان بسیار ساده‌زیستی بود و خود من ساده‌زیستی او را دیدم که روحی انقلابی داشت و متدین و متعهد به مبانی و موازین بود؛ یعنی این نبود که احساساتی‌شود و بگوید من استاندار هستم و دستور می‌دم. دقیقاً منطبق با موازین شرعی عمل می‌کرد. در آستان خراسان وقتی افتخار خدمت در

احمد حکیمی پور در گفت‌وگو با «فرهیختگان» از اخلاق و انصاف محمدنبی حبیبی گفت

پایند دموکراسی

احمد حکیمی پور، فعال سیاسی اصلاح‌طلب و دبیرکل حزب اراده ملت است. او سال‌ها در محافل حزبی از جمله شورای مرکزی خانه احزاب و در جریان رقابت‌های مختلف همکار با رقیب مرحوم محمدنبی حبیبی بود و خاطراتی را نیز از این دوران به یاد دارد. وی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» شخصیت محمدنبی حبیبی را قانونمند و منظم توصیف می‌کند و می‌گوید: «مرحوم آقای حبیبی یک کنشگر سیاسی قانونمند، منظم، پرتلاش و پویگری بود. من شخصیت حزبی ایشان را به دلیل فعالیت در حزب مؤتلفه که تا پایان عمر هم ادامه داشت، به خوبی به مشاهده کردم. مرحوم حبیبی شخصیتی بسیار آرام، اخلاقی و منضبط بود، در ارتباطات با احزاب و گروه‌ها و افراد با گرایش‌های

پذیرش قاعده کار جمعی و تیمی و حزبی در کشور توسط ایشان بود که برای نسل جوان می‌تواند آموزنده باشد. وی فعالیت در دور جدید خانه احزاب را شاهد مثال گرفت و گفت: «در دوره آخر خانه احزاب که اساسنامه تغییر یافت، قرار بود هر سه جریان به تعداد مساوی کرسی داشته باشند، از این رو طبیعتاً رقابت درون جریانی شکل گرفت و کاندیداهای نهبایی در جلسه مجمع عمومی آمدند و در معرض رای گذاشته شدند. طبیعتاً تعدادی به‌عنوان نفرات اصلی و تعدادی به‌عنوان علی‌البدل رای آوردند. باوجوداینکه آقای حبیبی به لحاظ سابقه حزبی و هم کسوت سیاسی که می‌توان گفت هویت قابل توجهی برای ایشان رقم زده بود، رای کمتری از دیگران گرفت که خب طبیعی است در این شرایط هر کسی با این سابقه و پیشینه کار سیاسی و تشکیلاتی با حزبی که به حال قدیمی و معتبر است، قرار بگیرد، شاید نتیجه رای برای او غیرمنتظره و آزاردهنده باشد، ولی آقای حبیبی هیچ‌واکنشی از خود نشان نداد و با کمال خوشرویی و به راحتی با این نتیجه کنار آمد و هیچ تغییر و احساس ناراحتی از ایشان دیده نشد. این برای همه کسانی که در عرصه سیاست کار می‌کنند، آموزنده بود. وی افزود: «در جریان آن اتفاق ایشان به نتیجه رای گیری کاملاً پایبند بود و باید گفت رفتار آن روز آقای حبیبی درس‌های عملی برای دیگران داشت. خیلی از افراد از دموکراسی و پذیرش رای جمع حرف می‌زنند، ولی مهم این است که پای عمل چقدر تابع این مسائل هستند، لذا این رفتار صحیح را به‌عینه از ایشان دیدیم و برای من هم آموزنده بود.»

محمد جواد حق‌شناس:

حبیبی یک شخصیت
حزبی داشت

محمد جواد حق‌شناس، رئیس کمیسیون فرهنگی شورای شهر تهران با ابراز تأسف از فقدان و درگذشت محمدنبی حبیبی، به «فرهیختگان» گفت: «ایشان سوابق ارزشمندی در مدیریت‌های مختلف بعد از انقلاب داشتند. استانداری خراسان، تهران و کرمان از جمله سوابق ایشان است. علاوه بر آن، ایشان چهار سال از هشت سال جنگ تحمیلی را (از دی ۶۲ تا سال ۶۶) به‌عنوان شهردار پایتخت منصوب بودند.»

این عضو شورای مرکزی حزب اعتماد ملی افزود: «فارغ از این سمت‌های مدیریتی در عرصه سیاسی ایشان یک شخصیت حزبی داشتند و مشی سیاسی شخصی نداشتند و همواره از دیدگاه سیاسی حزب‌شان تبعیت می‌کردند.» وی در ادامه خاطرنشان کرد: «آقای حبیبی، دبیرکل یکی از احزاب با سابقه کشورمان (مؤتلفه) بودند که سابقه فعالیت این حزب به سال‌های دهه ۴۰ برمی‌گردد. بعد از انقلاب نیز جمعیت مؤتلفه با تغییر عنوان خود به حزب مؤتلفه اسلامی با دبیرکل مرحوم عسکروالادی فعالیت خود را ادامه دادند که این مسئولیت بعد از فوت مرحوم عسکروالادی برعهده آقای حبیبی گذاشته شد. حق‌شناس با اشاره به عملکرد حزب مؤتلفه و شیوخیت عسکروالادی در سپهر سیاسی کشور تصریح کرد: «با این‌حال انتظار حداقل بخشی از جامعه این بود که آقای حبیبی نیز در قاعده‌ای که آقای عسکروالادی اعتدال و شیوخیت را دنبال می‌کرد، مسیر را ادامه دهند، ولی متأسفانه ایشان خیلی در این بخش توفیق نداشتند.»